

Razvoj demokracije

Sonja Bizjak

Načrt pisnega preizkusa znanja

Širša tema/ Učni sklop	Pričakovani dosežek/ rezultat	Naloga (strukturirana naloga, naloge objektivnega tipa, naloge kratkih odgovorov, navodila) – (z označbo števila nalog za minimalno raven (M1), temeljno raven (T1) in višjo raven znanja (V1))	Predvidene rešitve in točke	Kriterij/ Raven znanja
Razvoj demokracije/ imperializem	Dijaki pojasnijo dva vzroka za pojav imperializma.	Iz besedila razberejo in izpišejo dva vzroka za pojav imperializma. – 2 t	* Superiornost bele rase/ belega človeka. * Kot razvita rasa mora širiti svoj način življenja med podrejene/mora voditi druge narode. * Zaradi potreb lastnega gospodarstva. <i>Za eno navedbo – 1 t; skupaj – 2 t.</i>	Minimalna raven znanja
Razvoj demokracije/ imperializem	Dijaki navedejo in v nemo karto označijo krizna žarišča v Afriki.	Navedejo/ poimenujejo dve krizni žarišči v Afriki in ju označijo v nemo karto. – 2 t	* Maroška kriza 1905 in 1911. * Burska vstaja/vojna. <i>Za pravilno navedbo dveh kriznih žarišč in označbo obeh v nemo karto. – 2 t; samo navedba brez označbe v nemo karto – 1 t; samo označba v nemo karto – 0 t.</i>	Minimalna raven znanja
Razvoj demokracije/ imperializem	Dijaki prepoznajo opisano krizno žarišče.	Poimenujejo krizno žarišče, ki ga razberejo iz besedila. – 1 t	Burska vstaja/vojna <i>Pravilno poimenovanje – 1 t.</i>	Minimalna raven znanja
Razvoj demokracije/ imperializem	Dijaki znajo iz besedila razbrati razlog za neprižnavanje pravic.	Razberejo razlog za nepodelitev političnih pravic Angležem. – 1 t	Bali so se angleške prevlade; strah pred izgubo neodvisnosti. <i>Za eno pravilno navedbo – 1 t.</i>	Minimalna raven znanja

Razvoj demokracije/ imperializem	Dijaki razložijo, kako se je vojna končala in kakšne so bile njene posledice.	Dijaki razložijo zaključek burske vojne. Navedejo posledice za transvaalsko prebivalstvo. - 2 t	Prvi del odgovora: Buri so v vojni poraženi; izgubijo neodvisnost; njihovo ozemlje je priključeno angleškim kolonijam na J Afrike. Drugi del odgovora: veliko domačega prebivalstva je bilo ubitega, zaprtega v taboriščih. Za prvi del odgovora - 1 t (vsaj ena navedba) ; za drugi del odgovora - 1 t (vsaj ena navedba) .	Minimalna raven znanja
Razvoj demokracije/ prva svetovna vojna	Dijaki v zemljevid/nemo karto vrisujejo bojišča (se znajo orientirati v prostoru).	V zemljevid vrisujejo potek bojišč leta 1914, bojišča poimenujejo. - 2 t	* Zahodno bojišče - 1914. * Vzhodno bojišče - 1914. * Balkansko bojišče - 1914. * Boji na morju 1914. <i>Za 5 ali 6 pravih poimenovanj in označb - 2 t; za 4, 3 ali 2 pravilni poimenovanji - 1 t.</i>	Minimalna raven znanja
Razvoj demokracije/ prva svetovna vojna	Dijaki pojasnijo pomen bojevanja na morju.	Z argumentom potrdijo trditev, da so bili spopadi na morju v senci kopenskih spopadov. - 2 t	* Utemeljuje vlogo mornarice posameznih držav. * Na morju je bila ena sama bitka pri Jutlandiji. * Boji na morju v senci kopenskih spopadov. <i>Za en pojasnjen argument - 2 t; samo navedba argumenta - 1 t.</i>	Temeljna raven znanja
Razvoj demokracije/ prva svetovna vojna	Dijaki razložijo pojem.	Razložijo pojem pozicijsko bojevanje. - 2 t	Neprekinjena bojna črta, bodeča žica, nikogaršnje ozemlje, preboja skorajda ni mogoče doseči. - 2 t.	Minimalna raven znanja
Razvoj demokracije/ prva svetovna vojna	Dijaki utemeljijo posledice pozicijskega bojevanja.	Utemeljijo posledice pozicijskega bojevanja. - 2 t	* Nenehni boji; preboja ni; vojaki so demoralizirani. * Veliko število mrtvih, pohabljenih – želja po končanju bojevanja. <i>Ena posledica - 1 t; dve posledici - 2 t.</i>	Temeljna raven znanja

Razvoj demokracije/ prva svetovna vojna	Dijaki ob pomoči zgodovinskih besedil oblikujejo mnenje.	Oblikujejo mnenje o smiselnosti/ nesmiselnosti bojevanja - 3 t.	* Nevzdržne razmere na bojišču. * Številne žrtve. * Pomanjkanje v mestih – težki življenjski pogoji. <i>Za eno utemeljevanje/ mnenje - 1 t, skupaj - 3 t.</i>	Višja raven znanja
Razvoj demokracije/ prva svetovna vojna	Dijaki naštejejo države.	Naštejejo štiri države, ki so imele glavno vlogo na mirovni konferenci v Parizu. - 2 t	ZDA, VB, FRANCIJA, ITALIJA Za naštete 4 države dobi - 2 t; za 3 ali 2 državi - 1 t; za 1 državo - 0 t.	Minimalna raven znanja
Razvoj demokracije/ Versajska Evropa	Dijaki pojasnijo pomen.	Pojasnijo namen delovanja Društva narodov.	* Miroljubno reševanje sporov. * Zavzemanje za mir. * Proti pretiranemu oboroževanju. <i>Za vsako navedbo - 1 t; skupaj - 2 t.</i>	Temeljna raven znanja
Razvoj demokracije/ Versajska Evropa	Dijaki zanikajo trditev z argumenti.	Dijaki zanikajo trditev, da je Društvo narodov uspešno reševalo konflikte med državami. - 2 t	* V društvo niso vključene vse države. * Društvo nima lastne vojske. * Pravica do veta. * Poslužujejo se gospodarskih sankcij. <i>Za dva argumenta - 2 t; za en argument - 1 t.</i>	Temeljna raven znanja
Razvoj demokracije/ Kaj je demokracija	Pojasnijo veje oblasti v parlamentarni demokraciji.	Naštejejo veje oblasti, jim pripišejo pristojnosti. - 2 t	Zakonodajna oblast – parlament (razpravljanje in sprejemanje zakonov), izvršna oblast – vlada (izvrševanje zakonov) in sodna oblast (razsojanje). <i>Za vsako pravilno navedeno vejo oblasti in njene pristojnosti - 1 t, skupaj - 3 t.</i> <i>Samo navedba vej oblasti - 1 t.</i>	Temeljna raven znanja
Razvoj demokracije/ Vzpon avtoritarnih in totalitarnih diktatur	Dijaki primerjajo dva politična sistema.	Primerjajo totalitarni in avtoritarni sistem po dveh izbranih sistemih. - 4 t	Primerjava po izbranem kriteriju, npr. oba imata vodilno osebnost/ kult osebnosti, enostrankarski sistem, nadzor nad represivnim aparatom, nadzor nad mediji, nadzor nad zasebnostjo. <i>Za vsako primerjavo - 2 t, skupaj - 4 t.</i>	Temeljna raven znanja

Razvoj demokracije/ Demokratske države, vzpon avtoritarnih in totalitarnih diktatur	Dijaki označijo pravilne trditve.	Označijo pravilne trditve o dogajanju v Nemčiji po letu 1920. – 3 t	A, B, D <i>Vsaka pravilna trditev – 1 t, skupaj – 3 t.</i>	Minimalna raven znanja
Razvoj demokracije/ Vzpon avtoritarnih in totalitarnih diktatur	Dijaki poznajo naziv voditelja v Italiji.	Iz besedila razberejo naziv voditelja v Italiji. – 1 t	Duce – 1 t.	Minimalna raven znanja
Razvoj demokracije/ Vzpon avtoritarnih in totalitarnih diktatur	Dijaki navedejo ukrepe fašističnih oblasti.	Dijaki navedejo dva ukrepa fašističnih oblasti na področju gospodarstva. – 2 t	* Žitna avtarkija; * fašistični korporativizem; * utrdijo valuto; * javna dela za brezposelne, gradnja avtocest, šol ... <i>Za vsako pravilno navedbo – 1 t, skupaj – 2 t.</i>	Minimalna raven znanja
Razvoj demokracije/ Vzpon avtoritarnih in totalitarnih diktatur	Dijaki navedejo značilnosti zakona.	Navedejo dve značilnosti zakona o polnomočju. – 2 t	* Vlada potrjuje zakone; * vlada določa davke, ima nadzor nad državnimi financami – brez potrditve parlamenta. <i>Za vsako pravilno navedbo – 1 t, skupaj – 2 t.</i>	Minimalna raven znanja
Razvoj demokracije/ Vzpon avtoritarnih in totalitarnih diktatur	Dijaki označijo pravilne trditve.	Označijo pravilne trditve o dogodku, znanem kot »noč dolgih nožev.« – 2 t	A, C <i>Vsaka pravilna trditev – 1 t, skupaj – 2 t.</i>	Minimalna raven znanja
Razvoj demokracije/ Vzpon avtoritarnih in totalitarnih diktatur	Dijaki pojasnijo značilnost zunanje politike Italije, Nemčije.	Razberejo in pojasnijo značilnost zunanje politike fašistične Italije in nacistične Nemčije. – 1 t	* Agresivna zunanja politika – zasedba ozemelj; * nespoštovanje podpisanih sporazumov. <i>Za eno utemeljitev – 1 t.</i>	Temeljna raven znanja
Razvoj demokracije/ Vzpon avtoritarnih in totalitarnih diktatur	Dijaki poznajo dogajanje v Porenju leta 1936.	Pojasnijo ozadje zasedbe Porenja. – 2 t	* Porenje je bilo demilitarizirano ozemlje; * Hitler pošlje vojsko, naj ga zasede; * Zahod ne uporabi sile. <i>Za dve pojasnili – 2 t, za eno pojasnilo – 1 t.</i>	Temeljna raven znanja

Razvoj demokracije/ Vzpon avtoritarnih in totalitarnih diktatur	Dijaki ovrednotijo pomen propagande.	Ovrednotijo pomen propagande - vpliv na mišljenje ljudi. - 2 t	* Ljudem poskuša prikazati nemški narod kot nadnarod; * spodbudi domovinski čut. <i>Za eno utemeljitev - 1 t; skupaj - 2 t.</i>	Višja raven znanja
Razvoj demokracije/ Vzpon avtoritarnih in totalitarnih diktatur	Dijaki oblikujejo mnenje o volilnem zakonu.	Oblikujejo mnenje o volilnem zakonu, sprejetem leta 1923 v Italiji. - 2 t.	* Stranka, ki dobi največ glasov, ima v parlamentu 2/3 poslancev; * tak sistem onemogoča delovanje opozicije. <i>Za vsako utemeljitev - 1 t, skupaj - 2 t.</i>	Višja raven znanja
Razvoj demokracije/ Vzpon avtoritarnih in totalitarnih diktatur	Dijaki oblikujejo mnenje o odnosu do Judov.	Oblikujejo mnenje o odnosu nemških oblasti do Judov. - 2 t	* Ne smejo opravljati uradniških služb; * odvzeli so jim državljanstvo; * prepovedali Nemcem kupovati v judovskih trgovinah ... <i>Za vsako utemeljitev - 1 t, skupaj - 2 t.</i>	Višja raven znanja

Analiza pisnega preizkusa znanja za širšo temo: razvoj demokracije (imperializem, prva svetovna vojna, demokratični in totalitarni režimi)

a) Procentualna analiza nalog glede na indeks težavnosti

1. *Iz besedil razberite in izpišite dva vzroka za pojav imperializma.* (2 t)
21 dijakov odgovori pravilno = 81 %;
5 dijakov razbere en vzrok = 19 %.
  2. *Poimenujte in v nemo karto označite dve krizni žarišči v Afriki.* (2 t)
20 dijakov v celoti odgovori = 77 %;
5 dijakov označi eno krizno žarišče = 19 %;
1 dijak ne odgovori = 4 %.
  3. a) *O katerem kriznem žarišču govori spodnje besedilo?* (1 t)
18 dijakov odgovori v celoti = 69 %;
5 dijakov ne odgovori = 19 %;
3 dijaki odgovorijo napačno = 12 %.
- b) *Iz besedila razberite, zakaj transvaalska vlada prišlekom ni podelila političnih pravic.* (1 t)
19 dijakov odgovori pravilno = 73 %;
6 dijakov odgovori nepravilno = 23 %;
1 dijak ne odgovori = 4 %.

- c) *Kako se je omenjeno krizno žarišče razrešilo? Kakšne so bile posledice za transvaalsko prebivalstvo?* (2 t)
 20 dijakov odgovori pravilno = 77 %;
 6 dijakov deloma odgovori = 23 %.
4. *V zemljevidu označite in poimenujte bojišča prve svetovne vojne, odprta v letu 1914 v Evropi.* (2 t)
 21 dijakov odgovori pravilno = 81 %;
 5 dijakov odgovori nepravilno = 19 %.
5. *Spodaj zapisano trditev potrdite ali ovrzite z vsaj enim argumentom.* (2 t)
 22 dijakov odgovori pravilno = 85 %;
 1 dijak odgovori delno = 4 %;
 3 dijaki odgovorijo napačno = 11 %.
6. a) *Razložite pojem pozicijsko bojevanje.* (2 t)
 26 dijakov odgovori pravilno = 100 %.
- b) *Utemeljite vpliv takega bojevanja na vojake.* (2 t)
 26 dijakov odgovori pravilno = 100 %.
7. *Ob pomoči besedil razberite in oblikujte mnenje o smiselnosti bojevanja. Mnenje podkrepite z najmanj tremi argumenti.* (3 t)
 15 dijakov v celoti odgovori na vprašanje = 58 %;
 12 dijakov odgovori delno = 42 %.
8. *Katere štiri države so imele glavno besedo pri oblikovanju mirovnih pogodb?* (2 t)
 18 dijakov odgovori pravilno = 69 %;
 8 dijakov odgovori delno nepravilno = 31 %.
9. *Pojasnite namen delovanja takšne združbe narodov (v pojasnitev vključite dva elementa).* (2 t)
 24 dijakov odgovori pravilno = 92 %;
 2 dijaka odgovorita nepopolno = 8 %.
10. *Ob shemi, ki prikazuje organizacijo Društva narodov, in karikaturi potrdite ali ovrzite spodaj zapisano trditev z dvema argumentoma.* (2 t)
 18 dijakov odgovori pravilno = 69 %;
 7 dijakov odgovori delno nepravilno = 27 %;
 1 dijak ne odgovori = 4 %.
11. *Po prvi svetovni vojni je v večini evropskih držav kot politični sistem vladala parlamentarna demokracija. Ta temelji na delitvi oblasti na tri veje oblasti. Poimenujte jih, vsaki pripišite njene pristojnosti.* (3 t)
 20 dijakov odgovori pravilno = 77 %;
 6 dijakov odgovori delno pravilno = 23 %.
12. *Primerjajte totalitarni in avtoritarni sistem po dveh izbranih kriterijih.* (4 t)
 16 dijakov odgovori pravilno = 62 %;
 10 dijakov odgovori nepopolno = 38 %.
13. *Nemčija po prvi svetovni vojni. Pravilno zapisane trditve obkrožite.* (3 t)
 21 dijakov odgovori pravilno = 81 %;
 5 dijakov razbere en vzrok = 19 %.

14. a) *Iz besedila razberite, kako so v Italiji poimenovali B. Mussolinija.* (1 t)
 23 dijakov odgovori pravilno = 88 %;
 3 dijaki odgovorijo nepravilno = 12 %.
- b) *Fašistična oblast je posegla tudi na področje gospodarstva. Navedite dva ukrepa fašističnih oblasti na tem področju.* (2 t)
 18 dijakov odgovori pravilno = 69 %;
 6 dijakov odgovori nepopolno = 23 %;
 2 dijaka ne odgovorita = 8 %.
15. a) *Navedite dve značilnosti »zakona o polnomočju«.* (2 t)
 10 dijakov odgovori pravilno = 38 %;
 8 dijakov odgovori delno = 31 %;
 5 dijakov odgovori nepravilno = 19 %;
 3 dijaki ne odgovorijo = 12 %.
- b) *Junija 1934 je v Nemčiji prišlo do t. i. »noči dolgih nožev«. Obkrožite dve pravilni trditvi.* (2 t)
 20 dijakov odgovori pravilno = 77 %;
 3 dijaki odgovorijo delno prav = 11,5 %;
 3 dijaki odgovorijo nepravilno = 11,5 %.
16. a) *Na podlagi besedil razberite in pojasnite eno skupno značilnost italijanske in nemške zunanje politike v tridesetih letih 20. stoletja.* (1 t)
 26 dijakov odgovori pravilno = 100 %.
- b) *Pojasnite zgodovinski dogodek, povezan z besedilom »Zasedbo Porenja je treba kaznovati«.* (2 t)
 22 dijakov odgovori pravilno = 85 %;
 4 dijaki odgovorijo delno = 15 %.
17. *Ovrednotite pomen propagande pri širjenju fašistične in nacistične ideologije.* (2 t)
 19 dijakov odgovori pravilno = 73 %;
 7 dijakov odgovori delno = 27 %.
18. *Oblikujte mnenje o tem volilnem zakonu, razložite, v čem se kaže njegova nedemokratičnost.* (2 t)
 13 dijakov odgovori pravilno = 50 %;
 7 dijakov odgovori delno prav = 27 %;
 3 dijaki odgovorijo nepravilno = 11,5 %;
 3 dijaki ne odgovorijo = 11,5 %.
19. *Oblikujte mnenje o ravnanju nemških oblasti do Judov.* (2 t)
 26 dijakov odgovori pravilno = 100 %.

b) Vsebinska analiza

1. *Iz besedila razberite dva vzroka za pojav imperializma.*
 5 dijakov iz besedila razbere le en vzrok (4 dijaki so iz besedila razbrali, da je bela rasa razvitejša, naprednejša in mora pomagati drugim rasam; en dijak je navedel gospodarski razlog; nepravilnih odgovorov ni bilo).
2. *Poimenujte in v nemo karto označite dve krizni žarišči v Afriki.*

5 dijakov je v nemo karto označilo eno krizno žarišče (3 dijaki so označili bursko vojno, 1 dijak pa maroško krizo, 1 dijak je krizni žarišči pravilno poimenoval in nepravilno označil v nemo karto).

3. a) *O katerem kriznem žarišču govori spodnje besedilo?*
3 dijaki napačno poimenujejo opisano krizno žarišče (2 dijaka navajata balkanski vojni, 1 dijak navede maroško krizo).
- b) *Iz besedila razberite, zakaj transvaalska vlada prišlekom ni podelila političnih pravic.*
6 dijakov odgovori nepravilno (nepravilni odgovori so, ker niso njihovi državljani; ker jim oblasti niso hotele podeliti pravic).
- c) *Kako se je razrešilo omenjeno krizno žarišče? Kakšne so bile posledice za transvaalsko prebivalstvo?*
6 dijakov na vprašanje odgovori delno (dva dijaka odgovorita samo na prvo vprašanje, 4 dijaki odgovorijo na drugo vprašanje, na prvo pa ne).
4. *V zemljevidu označite in poimenujte bojišča prve svetovne vojne, odprta v letu 1914 v Evropi.*
5 dijakov nepravilno označi bojišča prve svetovne vojne (pravilno navedejo zahodno, vzhodno, balkansko bojišče – kar je pravilno, dodajo pa še soško fronto, ki pa se odpre leta 1915).
5. *Spodaj zapisano trditev potrdite ali ovrzite z vsaj enim argumentom.*
1 dijak delno odgovori tako, da trditev samo prepiše in je ne argumentira; 3 dijaki trditev označijo za napačno in utemeljujejo, da so bili boji na morju pomembnejši, ker se je na kopnem razvilo pozicijsko bojevanje.
7. *Ob pomoči besedil razberite in oblikujte mnenje o smiselnosti bojevanja. Mnenje podkrepite z najmanj tremi argumenti.*
12 dijakov odgovori delno, navaja samo en ali dva argumenta (večinoma navajajo, da so boji potekali brez prekinitve; da je pri takem načinu bojevanja veliko mrtvih vojakov).
8. *Katere štiri države so imele glavno besedo pri oblikovanju mirovnih pogodb?*
8 dijakov pri pravilno naštetih državah navaja še Rusijo.
9. *Pojasnite namen delovanja takšne združbe narodov (v pojasnitev vključite dva elementa).*
2 dijaka pri pojasnjevanju namena delovanja Društva narodov navajata samo en element, in ta je ohranjanje miru.
10. *Ob shemi, ki prikazuje organizacijo Društva narodov, in karikaturi potrdite ali ovrzite spodaj zapisano trditev z dvema argumentoma.*
7 dijakov odgovori delno nepravilno, pri argumentiranju navajajo samo en argument. Največkrat omenjajo, da Društvo narodov nima lastne vojske (4 dijaki), pravico do veta (3 dijaki).
11. *Po prvi svetovni vojni je v večini evropskih držav kot politični sistem vladala parlamentarna demokracija. Ta temelji na delitvi oblasti na tri veje oblasti.*
6 dijakov na vprašanje odgovori delno pravilno; pravilno navajajo tri veje oblasti, nepravilno navajajo, da ima parlament izvršno vejo oblasti, vlada pa zakonodajno.

12. *Primerjajte totalitarni in avtoritarni sistem po dveh izbranih kriterijih.*
10 dijakov odgovori nepopolno tako, da primerja sistem po enem izbranem kriteriju (večina dijakov izbere odnos oblasti do zasebnosti).
13. *Nemčija po prvi svetovni vojni. Pravilno zapisane trditve obkrožite.*
5 dijakov izbere nepravilna odgovora C in E.
14. a) *Iz besedila razberite, kako so v Italiji poimenovali B. Mussolinija.*
3 dijaki odgovorijo nepravilno, Führer.
- b) *Fašistična oblast je posegla tudi na področje gospodarstva. Navedite dva ukrepa fašističnih oblasti na tem področju.*
6 dijakov odgovori nepopolno, pravilno navajajo en ukrep na področju gospodarstva (žitno avtarkijo, nato pa navajajo ukrepe, ki niso povezani z gospodarstvom, npr. odnos do slovenske manjšine).
15. a) *Navedite dve značilnosti »zakona o polnomočju«.*
8 dijakov odgovori delno, da vlada ne potrebuje potrditve parlamenta pri sprejemanju in izvajanju zakonov; 5 dijakov odgovori nepravilno, navajajo, da zakon o polnomočju govori o Judih; o ukrepah na področju gospodarstva.
- b) *Junija 1934 je v Nemčiji prišlo do t. i. »noči dolgih nožev«. Obkrožite dve pravilni trditvi.*
3 dijaki delno pravilno odgovorijo, obkrožijo pravilni odgovor C in nepravilni odgovor B.
3 dijaki odgovorijo nepravilno, obkrožijo nepravilni odgovor B.
16. b) *Pojasnite zgodovinski dogodek, povezan s prvim besedilom »Zasedbo Porenja je treba kaznovati«.*
4 dijaki delno odgovorijo na vprašanje tako, da navajajo, da je Hitler na ozemlje Porenja poslal svojo vojsko. Temu ni sledilo pojasnjevanje.
17. *Ovrednotite pomen propagande pri širjenju fašistične in nacistične ideologije.*
7 dijakov odgovori delno tako, da ob pomoči besedila napišejo, da je propaganda zelo pomembna; navajajo, da vpliva na mišljenje ljudi. Ne argumentirajo, ne navajajo oblik fašistične in nacistične propagande.
18. *Oblikujte mnenje o tem volilnem zakonu, razložite, v čem se kaže njegova nedemokratičnost.*
7 dijakov odgovori delno prav tako, da navajajo značilnosti volilnega sistema (stranka, ki dobi največ glasov na volitvah, dobi 2/3 poslancev; iz tega ne izpeljejo ali utemeljujejo nedemokratičnost takega volilnega zakona.
3 dijaki odgovorijo nepravilno (omenjajo vpeljavo volilnega cenzusa).

Razmišljanje o pisnem preizkusu Razvoj demokracije (imperializem, prva svetovna vojna, demokratični in totalitarni režimi)

Priprava pisnega preizkusa z načrtom za temo »Razvoj demokracije« je od mene zahtevala sistematično delo. Pisni preizkus znanja sem ovrednotila s 40 točkami. Sledilo je oblikovanje nalog za posamezno raven znanja. Določila sem število nalog, s katerimi dijaki izkažejo poznavanje zgodovinskih dogodkov, in število nalog z zgodovinskim besedilom ali slikovnim gradivom. Pri tem sem imela kar nekaj težav, saj sem morala upoštevati razmerje 50 % minimalna raven znanja (od tega 10 % nalog z zgodovinskim besedilom), 30 % temeljna raven znanja (od tega 10 % nalog z zgodovinskim besedilom) in 20 % višja raven znanja (od tega 10 % nalog z zgodovinskim besedilom).

Dijaki so tako lahko dobili točke za posamezno raven:

- a) Minimalna raven znanja – skupno število točk je 20.
- b) Temeljna raven znanja – skupno število točk je 12.
- c) Višja raven znanja – skupno število točk je 8.

Načrtovala sem nekaj nalog zaprtega tipa (nalogo izbora pravih odgovorov, nalogo alternativnega tipa – drži/ne drži), večina nalog je polodprtega tipa (npr. *Po prvi svetovni vojni je v večini evropskih držav kot politični sistem vladala parlamentarna demokracija. Ta temelji na delitvi oblasti na tri veje oblasti. Poimenujte jih, vsaki pripišite njene pristojnosti.*).

Večina nalog je bila vezana na zgodovinsko besedilo ali slikovno gradivo (8 od skupno 19 nalog).

Pričakovala sem, da bodo dijaki zelo dobro odgovarjali na vprašanja; 1., 3. a, 4., 6. a, 11. in 16. a. Moja pričakovanja so se deloma uresničila pri vprašanju 6. a in 16. a, kjer so vsi dijaki odgovorili pravilno. Pri preostalih vprašanjih pa so bili njihovi odgovori pomanjkljivi, nenatančni in nepravilni. Težave sem opazila predvsem pri natančnosti dijakov, saj so zelo površni, ne znajo razlagati ali opisovati. Nekoliko slabše so reševali naloge na višji ravni zahtevnosti, kjer imajo težave pri oblikovanju argumentov.

Priprava pisnega preizkusa znanja s podrobnim načrtom je bila zame velika novost in težava. Od mene je zahtevala veliko truda in sistematičnega dela. Pri pripravi nalog sem sledila kriteriju 70 % nalog razumevanja in znanja zgodovinskih dogodkov in 30 % nalog analize, sinteze, utemeljevanja, vrednotenja zgodovinskih virov. Danes vidim težavo samo v tem, da tako pripravljeni pisni preizkusi od nas zahtevajo veliko časa pri iskanju zgodovinskih virov in pripravi nalog. So pa taki preizkusi dober kazalnik učenčevega poznavanja, razumevanja in vrednotenja zgodovinskih dejstev.

Večina dijakov je pisni preizkus znanja pohvalila, navdušeni so bili nad zgodovinskimi besedili in slikovnim gradivom.

Pisni preizkus znanja

Razvoj demokracije

Sonja Bizjak, GEPŠ Piran

(Slika: Marinka Kurtin, dijakinja GEPŠ Piran.)

(Slika: Urška Vidmar, dijakinja GEPŠ Piran.)

(Sliki: Eva Elli Dodič, dijakinja GEPŠ Piran.)

IME IN PRIIMEK:					
Razred:					
Možne točke:		Tvoje točke:		%	

Meje med ocenami:

Nezadostno: 0 %–49 %

Zadostno: 50 %–59 %

Dobro: 60 %–75 %

Prav dobro: 76 %–89 %

Odlično: 90 %–100 %

ODGOVORE PIŠITE Z NALIVNIM PERESOM ALI KEMIČNIM SVINČNIKOM. PAZITE, DA BODO JASNI IN ČITLJIVI. NEJASNE, NEČITLJIVE IN SLOVNIČNO NEPRAVILNE ODGOVORE SE TOČKUJE Z NIČ TOČKAMI.

1. Imperialistična politika je bila v času do prve svetovne vojne glavna značilnost mednarodnih odnosov.

Iz besedil razberite in izpišite dva vzroka imperializma.

(2 t)

Britanski politik Cecil Rhodes (1877)

*»Trdim, da smo prva rasa na svetu in da je za človeštvo tem bolje, kolikor več sveta posedujemo /.../, ker je bog sprejel angleško govorečo raso za svoje izvoljeno sredstvo, s katerim hoče ustvariti takšno družbo, ki bo temeljila na pravičnosti, svobodi in miru.«
(Grobelnik, I. (1994). Zgodovina 3. Ljubljana: DZS, str. 131.)*

Ruski pisatelj Fjodor Dostojevski:

*»Vsak veliki narod, ki želi dolgo obstajati, mora verovati, da v njem in le v njem samem leži rešitev sveta, da obstoja le zato, da vodi druge narode.«
(Grobelnik, I. (1994). Zgodovina 3. Ljubljana: DZS, str. 131.)*

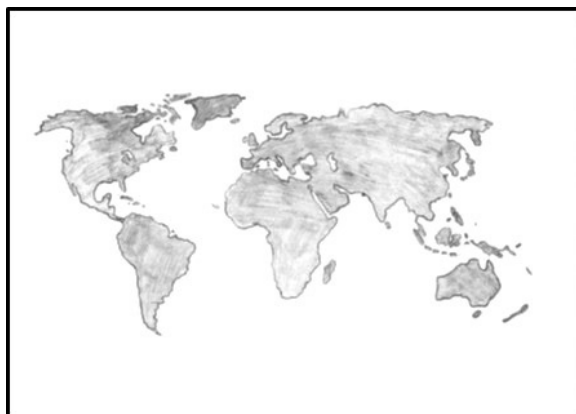
»Kongoška konferenca se je sestala v Berlinu na povabilo državnega kanclerja Otta von Bismarcka. /.../

*Konferenca je postala potrebna, ko so Britanci v sodelovanju s Portugalci uvedli nekakšen protektorat nad Kongom. Dosežki konference zagotavljajo nemškemu gospodarstvu brezcarinsko trgovanje v Kongoški kotlini, »nemški Indiji v Afriki«. Nova pogodba omogoča nemškemu cesarstvu v Kongu ustanavljanje trgovskih hiš in pridobivanje zemlje.«
(Kronika človeštva. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1997, str. 791.)*

2. Za obdobje ob koncu 19. stoletja in na začetku 20. stoletja so bili poleg hitrega vsestranskega razvoja značilni tudi oboroževalna tekma in meddržavni konflikti.

Poimenuj in v nemi karti označi dve krizni žarišči v Afriki.

(2 t)

(Zemljevid narisala: Andreja Terčelj, dijakinja GEPS Piran.)

5. Spodaj zapisano trditev potrdite ali ovrzite z vsaj enim argumentom.

(2 t)

Boji na morju so potekali v senci kopenskih spopadov.

DRŽI   NE DRŽI

Utemeljitev.

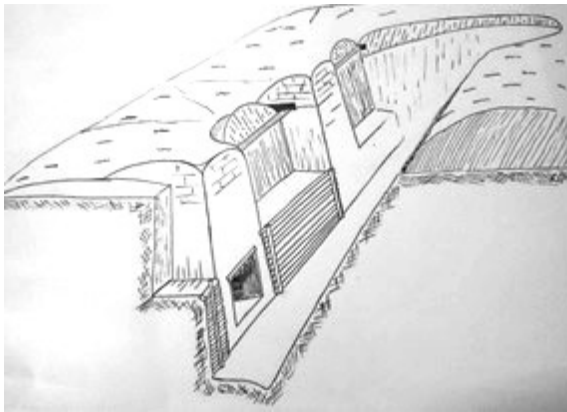

---

6. Značilnost bojevanja v prvi svetovni vojni je bilo t. i. pozicijsko ali »sedeče bojevanje«.

a) Razložite pojem pozicijsko bojevanje.

(2 t)

(Slika: Martina Šain dijakinja GEPŠ Piran.)

---

b) Utemeljite vpliv takega bojevanja na vojake.

(2 t)

---

7. Ob začetku vojne si skoraj nihče ni prestavljal njene razsežnosti in uničevalnosti.

Ob pomoči besedil razberite in oblikujte mnenje o smiselnosti bojevanja. Mnenje podkrepite z najmanj tremi argumenti.

(3 t)

»V tako jamo se je zvalil naš stotnik in prikobacal ves rumen iz jame. Moral je pač tudi dišati kot gnojna jama, zakaj lepo se je naporfumiral. Preklinjal je kot zverina in divjal v svoj okop. Kmalu se nas je precej nabralo tam okoli in bilo je smeha, da bi kmalu popokali. Ko je slišal, da se mu smejemo, ga je tako raztogotilo, da je začel streljati iz revolverja za nami in začel klofutati svojega slugo, ki mu je prinesel drugo obleko, da bi se preoblekel. Smeha tudi še drugi dan ni bilo konca, ko je sluga nesel obleko prat v potok in si med potoma tiščal nos. Podnevi smo ležali po luknjah okoli topov ali pa si popravljali ležišča in trli uši, ki smo jih bili že vsi polni. Ponoči pa smo šli vsako noč po dolgem jarku v strelske jarke za ojačenje, ker so se bali, da ne bi Rusi ponoči napadli in predrli naše linije. V strelskih jarkih, kamor smo prišli, je bilo do pasu vode, zato smo ležali po vrhu zemlje. Rus nas je kmalu opazil in začel svetiti z žarometi. Ali nismo se ganili, nihče se ni hotel skriti v jarek, ker bi moral stati v vodi. Rus sveti nekaj časa, potem pa začne streljati po nas s strojnimi puškami, da je kar zemlja skakala kvišku. Ko je zavpil nekdo, da je že dobil eno, je brž vse poskakalo v jarek, četudi v vodo do pasu in stali smo v vodi, dokler ni Rus prenehal streljati. Ko je Rus nekoliko potihnil, smo zlezli spet ven. Zobje so nam šklepetali od mraza, ker smo bili mokri in bil je že občuten mraz. Bil je vendar mir nekaj časa, kar začne Rus spet svetiti in streljati in spet smo morali poskakati v vodo. Tako se je nadaljevala »igra« skoraj vso noč. Vsi mokri in premraženi smo zjutraj odšli nazaj pod hrib v svoje luknje, kjer sem kljub temu, da sem bil moker in da me je zeblo kot psa nekoliko zaspal. Zbudilo me je pokanje naših topov in treskanje ruskih granat. Streljali so naši in Rusi kot za zastavo in tudi iz bojne linije smo čuli močno streljanje pehote. Zlezal sem ven iz svojega brloga, če bi padla kakšna granata v bližino, bi me lahko zasulo v brlogu.«

»Življenje v mestu: Tuj in neprijazen je postal Dunaj. Umazane in zanemarjene ceste, veselje je izginilo iz sicer tako živih ljudi. Sklonjeno in trudno in žalostno so lazili ljudje okoli, v dolgih vrstah so stale pred prodajalnami suhe, strgane ženske, umazani otroci, zanemarjeni stari možje. Izložbena okna skoraj prazna. Dosti razbitih šip, ki so bile zalepljene s časopisnim papirjem. Bojazljivo so lazili po ulicah betežni starčki ter oprezovali za zavrženimi čiki. Urni otroci so jim prestrezali plen. Z ostanki tobaka so polnili »hilzne« ter take cigarete prodajali vojakom. Vojaki v razpadajočih cvilhastih uniformah so nejevoljno hodili mimo črno oblečenih dam, kleli za elegantnimi avtomobili, v katerih so sedeli debeli rejeni ljudje, kadili debele cigare, in se zravnali, če so srečali častnika, okrašenega z odlikovanji. Dorniger je sprejemal vase te slike od vojne bolnega Dunaja, ko je sedel v tramvaju in gledal skozi motne šipe. Ko je dobil od kondukerke karto, se ni brigal za nič več, stisnil se je v kot in trudno gledal predse.«

(20. stoletje v zgodovinskih virih, besedi in slikah. Od začetka 20. stoletja do konca 1. svetovne vojne. Ljubljana: DZS, 1996, str. 36, 49.)

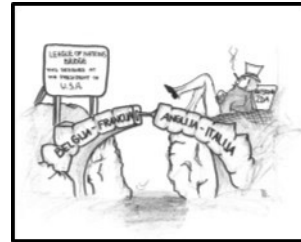
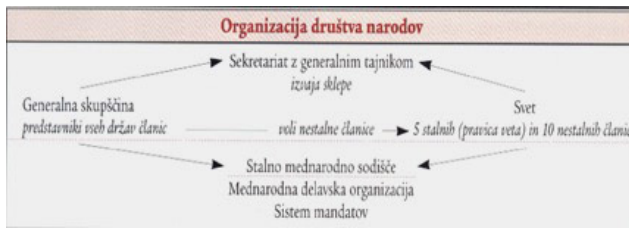
8. Po koncu prve svetovne vojne je bila v Parizu sklicana mirovna konferenca.

Katere štiri države so imele glavno besedo pri oblikovanju mirovnih pogodb? (2 t)

9. Ameriški predsednik Thomas W. Wilson je pred koncem prve svetovne vojne napisal štirinajst točk o mednarodnih odnosih po koncu vojne. V štirinajsti točki je predlagal ustanovitev obče združbe narodov – Društva narodov.

Pojasnite namen delovanja takšne združbe narodov (v pojasnitev vključite dva elementa) (2 t)

10. Ob shemi, ki prikazuje organizacijo Društva narodov, in karikaturi potrdite ali ovrzite spodaj zapisano trditev z dvema argumentoma. (2 t)

epe, B. (2005). *Sodobna zgodovina. Zgodovina za 4. letnik gimnazij*. Ljubljana: DZS, str. 59.)

(Marinka Kurtin, dijakinja GEPŠ Piran.)

Društvo narodov je v obdobju med obema vojnama uspešno reševalo nasprotja med državami.

DRŽI   NE DRŽI

Utemeljitev.

11. Po prvi svetovni vojni je v večini evropskih držav kot politični sistem vladala parlamentarna demokracija. Ta temelji na delitvi oblasti na tri veje oblasti.

Poimenuj jih, vsaki pripiši njene pristojnosti. (3 t)

12. Demokratični sistemi so se postopoma umikali totalitarnim in avtoritarnim sistemom. Primerjajte totalitarni in avtoritarni sistem po dveh izbranih kriterijih. (4 t)

Kriterij	1. kriterij	2. kriterij
Totalitarni sistem		
Avtoritarni sistem		

13. Nemčija po prvi svetovni vojni. **Obkroži pravilno zapisane trditve.** (3 t)

- A. Po prvi svetovni vojni so v mestu Weimar sprejeli nemško ustavo.
- B. Po novembrskih volitvah leta 1932 je predsednik države P. von Hindenburg mandat za sestavo vlade zaupal Adolfu Hitlerju.
- C. Po uspešnem državnem udaru leta 1923 v Münchnu, je NSDAP prevzela oblast v Nemčiji.
- D. Za požig nemškega parlamenta/rajstaga leta 1933 je Hitler obsodil komuniste.
- E. Leta 1938 je nemška vojska vkorakala v demilitarizirano Porenje.

14.

- a) Iz besedila razberite, kako so v Italiji poimenovali B. Mussolinija. (1 t)

»Po t. i. pohodu na Rim, tj. vkorakanju množice v črne srajce oblečenih pripadnikov fašističnega gibanja v italijansko prestolnico, izsili Benito Mussolini, da ga kralj imenuje za ministrskega predsednika. /.../

Povezovala je protisocialistične in protikapitalistične težnje. Mussolini je postal za neštete Italijane nesporni vodja (duce); menili so, da je zmožen odpraviti gospodarsko in politično razsulo v povojni Italiji.«

(Kronika človeštva. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1997, str. 892.)

- b) Fašistična oblast je posegla tudi na področje gospodarstva. **Navedite dva ukrepa fašističnih oblasti na tem področju.** (2 t)

---

15. V Nemčiji so si nacisti oblast utrdili z ustavnimi spremembami.

a) Navedite dve značilnosti »zakona o polnomočju«.

(2 t)

---

b) Junija 1934 je prišlo v Nemčiji do t. i. »noči dolgih nožev«. Obkrožite dve pravilni trditvi.

(2 t)

A. SS-oddelki so obračunali z vodstvom SA-oddelkov.

B. SA-oddelki so obračunali s SS oddelki.

C. Ubili so vodjo SA-oddelkov, E. Röhma.

16. Fašistična in nacistična zunanja politika.

*(Bojevnik (1939), letnik 5, številka 28.
URN:DOC-QYRPJIDN <http://www.dlib.si>
(dostop: 5. 4. 2013).)*

*(Jutro: dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko
(10. 5. 1936), letnik 17, številka 108a. URN:NBN:SI-
MXJRLK4 <http://www.dlib.si> (dostop: 5. 4. 2013).)*

a) Na podlagi besedil razberite in pojasnite eno skupno značilnost italijanske in nemške zunanje politike v tridesetih letih 20. stoletja.

(1 t)

---

b) Pojasnite zgodovinski dogodek, povezan z prvim besedilom »Zasedbo Porenja je treba kaznovati«.

(2 t)

---

17. Ovrednotite pomen propagande pri širjenju fašistične in nacistične ideologije. (2 t)

»Jutranji otvoritveni shod /.../ je bil več kot le veličastna predstava; vseboval je skrivnostnost in verski žar velikonočne maše v katedrali. /.../ Vrhunsko izurjena skupina fanatične nacistične mladine je topotala v brezhibnem paradnem koraku /.../ To jutro sem prvič začutil, kako se to dotakne nemške duše. Skočili so pokonci in vpili: 'Hočemo enega voditelja! Nič za nas! Vse za Nemčijo! Heil Hitler!'«

(Dnevniški zapis ameriškega novinarja Williama Shirerja v Berlinu, septembra 1934)
(Režek M., Gabrič A. (2011). Zgodovina 4. Učbenik za 4. letnik gimnazije. Ljubljana: DZS, str. 44.)

Z olimpijskimi igrami v Berlinu leta 1936 je Hitler priredil propagandno predstavo za ves svet. Organizatorji so se zares potrudili pokazati obiskovalcem nemško temeljitost. Člani Hitlerjeve mladine so bili mestni vodiči in vedno na voljo obiskovalcem za pojasnila. Tudi športne objekte in druge prostore, povezane z olimpijskimi igrami, so lahko udeleženci in obiskovalci samo pohvalili. Pomisleke, ki so jih ob tem izražali zlasti judovski begunci v ZDA, je svet preslišal.

(Režek M., Gabrič A. (2011). Zgodovina 4. Učbenik za 4. letnik gimnazije. Ljubljana: DZS, str. 44.)

18. Leta 1923 so v Italiji uvedli nov volilni zakon. Socialist Giacomo Matteotti je ostro napadel nov volilni zakon, opozicija v parlamentu je ob njegovem umoru zapustila parlament.

Oblikujte mnenje o tem volilnem zakonu; razložite, v čem se kaže njegova nedemokracičnost.

(2 t)

19. Nacistična ideologija je bila prepojena s sovraštvom do Judov.

Oblikujte mnenje o ravnanju nemških oblasti do Judov.

(2 t)

---

*(Glas naroda: najstarejši list slovenskih delavce Ameriki (29. 3. 1933), letnik 41, številka73.
URN:NBN:SI:DOC-DK7AUOFU <http://www.dlib.si> (dostop: 5. 4. 2014).)*

